

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Кънчо Трифонов Чамов д.м., член на научно жури със заповед
№ Р- 109-309 / 01.06.2018 г. на Ректора на МУ-Варна

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент” по професионално направление 7.4. „Обществено здраве”, специалност „Управление на здравните грижи” за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване”, Катедра „Здравни грижи”, УС „Медицинска сестра” при МУ – Варна обявен в ДВ, бр. 36 от 27.04.2018 г.

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. Катя Генова Егурузе МУ – Варна.

I. Представяне на кандидатката

Гл.ас. Катя Генова Егурузе е родена на 10.07.1968 г. в гр. Добрич. През 1988 г. завършва ИПЗКССО д-р Н. Николаев” – гр. Варна, специалност „Медицинска сестра” общ профил. В периода 1988 – 2001 г. работи последователно като мед. сестра и старша медицинска сестра във вътрешно отделение на МБАЛ - Добрич АД. През 1998 г. придобива ОКС „Бакалавър” по специалността „Здравни грижи” и професионални квалификации „Ръководител на здравни грижи” и „Преподавател по практика” в МУ-София, а през 2004 г. ОКС „Магистър“ по „Обществено здравеопазване” в МУ-Варна. През 2014 г. придобива специалност „Първични здравни грижи“, а през 2016 г. защитава дисертационен труд на тема „Приносна роля на медицинската сестра в превенцията на карцинома на гърдата” и придобива образователната и научна степен "доктор" в професионално направление 7.4. „Обществено здраве" и научната специалност „Управление на здравните грижи“. От 2011 г. е асистент, а от 2016 главен асистент в Катедра „Здравни грижи” към ФОЗ на МУ – Варна. От 2017 г. е член на Факултетния съвет към ФОЗ на МУ – Варна.

Кандидатката има 29 г. 08 мес. и 03 дни стаж по специалността и 16 г. 6 мес. и 28 дни преподавателски стаж. Членува в 3 научни и 1 съсловна организации. Ползва английски и руски като чужди езици за комуникация.

Кратката информация за кариерното развитие на кандидатката показва стремеж към системно професионално развитие и усъвършенстване.

2. Наукометрични показатели за научната продукция

Гл. ас Катя Егурузе участва в конкурса с 56 реални публикации. Научната продукция на кандидатката включва: дисертационен труд; 1 монография, 49 статии в български научни списания, от които 9 в чуждоезични издания; 5 глави в учебници и учебни ръководства, самостоятелно и в съавторство; Кандидатката е самостоятелен автор в 16 публикации (28,6%), първи автор в 13 (23,2%), втори автор в 13 (23,2%), трети и последващ автор в 14 (25,0%) от представените научни публикации. Научната продукция на гл. ас. К. Егурузе е публикувана в авторитетни научни български и

чуждестранни списания и сборници. Динамиката на публикационната активност на кандидата по години е постъпателно нарастваща с пик през последните три години, което е доказателство за добре планирано и целенасочено научно и кариерно развитие. Представени са 30 участия в национални и международни конгреси и конференции, от които 4 са с отпечатани резюмета. Не е представена справка за цитирания на научната продукция на кандидатката. Посочено е участие в 2 учебни проекта по ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”.

3. Тематична насоченост и научни приноси

Цялостната научна продукция на кандидатката третира актуални проблеми и тенденции на сестринската обучение и практика у нас. Представените от гл. ас. К. Егурузе научни публикации тематично се групират в следните основни направления:

3.1. Сестрински грижи при пациенти с онкологични заболявания.

Това тематично направление включва 15 реални публикации (№1,9,10,12,15,17,16,21,24, 25,32,40,41,43,47) и е най-обстойно разработено в научно-изследователската дейност на кандидатката. Проблемът за сестринските грижи при пациенти с онкологични заболявания са задълбочено проучени в дисертацията и монографичния труд на кандидатката. Последните съдържат научно обоснован анализ на ролите, задълженията и съвременните възможности на медицинските сестри при оказването на грижи за пациенти с едни от най-често срещаните злокачествени заболявания – карцином на гърдата, карцином на шийката на матката, карцином на простатата и колоректален карцином. (№ 1,10,15,28,36,46,48,,52) Публикациите на кандидатката това направление имат многоаспектен характер и съдържат богат набор от научни доказателства получени от целенасочени тригодишни проучвания в лечебни заведения на областите Варна, Добрич, Силистра и Шумен. Приносен характер има използваният съвременен методичен инструментариум за събиране и анализ на емпирична социологическа информация за проучване на: информираността и заболяемостта на анкетираните жени и медицински сестри; нагласите за участие в профилактични дейности; нивото на подготовка и проблемите пред медицинските сестри при провеждане на профилактични дейности и др. Обемът на извадката анкетираните включва 1102 жени от градски и селски населени места, 260 медицински сестри и 111 здравни експерти позволява с висока степен на достоверност да се установяват важни проблеми свързани със: социалната значимост на онкологичните заболявания; с ролята на медицинската сестра в предоставянето на съвременни онкологични грижи; с организацията на профилактичните прегледи и скринингови изследвания при жените с онкологични заболявания.

Умело използваният в проучванията на кандидатката социално-медицински подход позволява да се анализира честотата на профилактичните прегледи в зависимост от възрастта, образователното ниво на контингента жени, местоживеенето, квалификацията на медицинските специалисти извършили прегледа и др. Висока доказателствена стойност имат резултатите според които 36,8% от респондентите са преглеждани от специалист онколог, 27,6% от личния лекар, 24,0% от специалист хирург и 11,6% от няколко медицински специалисти. Възрастта и образователния ценз на жените участници в проучването показват умерена правопрпорционална зависимост към честотата на проведените клинични и мамографски прегледи. Получените резултати по местоживеене, честотата и посещаемост на провежданите профилактични прегледи за карцином на гърдата потвърждават вече известни тенденции, но имат висока доказателствена и информативна стойност в регионален аспект. (№ 20,22,24,37) Те дават представа за съществуващи инфраструктурни проблеми на здравната мрежа в проучваните области и последствията за достъпността и качеството на медицинската помощ. Тези доказателства имат научно-приложен принос и представляват управленски интерес за организацията на профилактичните и скринингови прегледи за карцином на гърдата у нас.

Подробно и задълбочено е анализирана получената от медицинските сестри информация, относно знанията на анкетиранията за рисковите фактори и съответните корелации с тяхната възраст, образователен ценз и местоработата на предоставящите информацията. Анализирайки източниците на информацията гл. ас. Катя Егурузе установява класическия валиден у нас модел чрез който пациентите получават информацията основно от лекари на посетената болница (41,1%), от интернет, телевизия и преса (50,2%), от медицински сестри и акушерки (16,1%) и от свои близки и познати (9,8%). Анализът установява съответствие между самооценката и реалните знания оценени от здравните специалисти. Подчертана е потребността от повишаване нивото на здравните знания и стимулиране на адекватно здравно поведение сред по-младите и с по-нисък образователен ценз женски контингент. (№ 9,16,28)

Научно практически принос имат разработеният от кандидатката „Модел на сестринска онкологична грижа”, включващ следните три основни структурни елемента:

- **обучение на медицинските сестри** и специализация на грижите за конкретни онкологични проблеми;
- **индивидуализиране на грижите за онкологично болните** в стационара, в дома и в извънболничната помощ;
- **обучение на болния и близките му** за справяне със страничните ефекти от лечението и оказване на психологична подкрепа.

Разработките на кандидатката в това направление имат оригинален и приносен характер и се отличават с иновативност на използвания методичен инструментариум, получени резултати и теоретично-приложни приноси.

3.2. Медицинската сестра в палиативните и хосписни грижи

Това тематично направление включва 5 реални публикации, (№ 3,7,8,20,28) от които само 2 имат научно-практическа стойност в следните два аспекта: проучване на потребността и удовлетвореността на пациенти от хосписни услуги в област Варна; и анализ на съвременни аспекти на палиативните сестрински грижи. В публикувания учебник под заглавие „Съвременни аспекти на палиативните сестрински грижи” К. Егурузе определя „палиативните грижи” като подход, който подобрява качеството на живот на пациентите и техните семейства, изправени пред проблема, свързан с животозастрашаващи заболявания. Те имат за цел предотвратяване и облекчаване на страданията, чрез ранна идентификация и точна оценка и лечение на болката и други проблеми - физически, психо-социални и духовни. Кандидатката разглежда структурата на палиативните и хосписни грижи оказвани от медицински сестри; потребността от мултидисциплинарен подход при грижите за терминално болни; възрастовата и нозологична диференциация на палиативните и хосписни грижи оказвани от медицински сестри и др. Разработките на кандидатката в това направление имат преимуществено информативно-обзорен характер.

3.3. Ролята на медицинската сестра в съвременното здравеопазване

Това тематично направление включва 12 реални публикации, (№ 4,5,6,7, 19,26,27,39,48,51,52,55) в които многоаспектно са проучени нарастващата роля, функции и структура на дейност на сестринската професия. Научно-приложен принос за процеса на обучение имат следните четири публикувани самостоятелно и в съавторство учебни помагала: „Съвременни аспекти на палиативните сестрински грижи – учебник за студенти ”; „Практическо ръководство за сестрински грижи”; „Сестрински грижи при неврологично болни – учебник за студенти“ и „Дете – норма и патология” – Компендиум по сестрински грижи. Засилващият се конфликт между ограничените обществени ресурси и бързо нарастващите потребности и претенции на пациентите са насочили гл. ас. К. Егурузе към научно търсене на алтернативни модели модели за сестрински грижи от по-високо качество. Те са фокусирани към профилактика, екипност, насоченост на грижите към отделния пациент в съответствие с нозологичната характеристика. Научните приноси на кандидатката в това направление са свързани и с проучване на потребностите от индивидуализирани сестрински грижи за пациенти с различни заболявания – неврологични онкологични, урологични и др. Научно-практически приноси имат реалните публикации на кандидатката представящи резултати от проучванията на:

- новите функции и роли на съвременната сестринска професия;
- добрите практики в съвременните здравни грижи;
- медицинската сестра и грижите за новородените;
- факторите за професионалната адаптация и избор на сестринската професия.

Научната продукция на кандидатката в това направление се характеризира с прецизност на получената информация, причинно-следствена насоченост и научно-приложен характер.

3.4. Обучение на професионалистите по здравни грижи

Това тематично направление включва 13 реални публикации. (№ 4,5,6,11,30, 33,34,42,46,49,50,53,54) Актуалността на представените публикации се определя от необходимостта за надграждане на съществуващите учебни модели и програми. На базата на съществуващ национален опит и европейски практики те имат за цел да повишат знанията и уменията на студентите медицински сестри за по-добро качество на здравното обслужване. Гл. ас. К. Егурузе проучва нивото на професионална компетентност на студентите медицински сестри, свързана с оценка на различни аспекти на здравните грижи като: изследване на мотивацията за избор на професия; изграждане на професионални умения за общуване с пациентите; формиране умения за работа в екип; проучване нагласите за професионална реализация; проучване качеството на учебния процес и нивото на придобитите знания и умения. Научно практически принос имат анкетните проучвания на кандидатката върху: самооценка на уменията на студентите за справяне със спешни ситуации извън учебните зали; ролята на преподавателите за хуманизиране на учебния процес; необходимия срок за обучение на медицинските сестри за 3 или 4 години и др.

Публикациите на гл. ас. К. Егурузе в това направление се характеризират с прецизност на получената информация, причинно-следствена насоченост и аналитично-приложен характер.

3.4. Сестринските грижи в различни области на медицината и здравеопазването

Това направление включва 14 реални публикации (№ 13,14,16,22,23,29, 31,35,36,37,38,44,45,56) обединени в три на пръв поглед тематично дивергиращи области – клинична, организационна и социална. Дългогодишният преподавателски и практически опит на гл. ас. К. Егурузе намира приложение в екипни проучвания в области като: медицински и социални аспекти на женското и детското здраве; здравните грижи при онкологични заболявания; рискови фактори свързани с храненето, бременността и раждането; модел за организация на дневен детски център и др. Включването на кандидатката в многопрофилни научни екипи е доказателство и признание за компетентност, трудолюбие и умение за екипна работа. Научната продукция на кандидатката в това направление е с научно-приложни приноси преимуществено за процеса на студентското обучение в областта на здравните грижи.

4. Учебно-преподавателска дейност

Академичната справка от Ректората на МУ-Варна за учебната натовареност на гл. ас. Катя Егурузе за последните 5 учебни години (2013–2018 г.) е съответно – 455 / 816 / 562/ 670 и 722 учебни часа. Ръководените от кандидатката занятия включват упражнения по 12 учебни дисциплини, между които: въведение в сестринските грижи; сестрински грижи в педиатрията, при онкологично болни, при неврологично болни, при психично болни, при инфекциозно болни, при УНГ болни; клинична практика и др.

Кандидатката е носител на следните професионални награди, които дават реална оценка за нейните личностни, професионални и преподавателски качества: грамота за „Принос в обучението по здравни грижи” от МУ - Варна; грамота „Професионалист по здравни грижи за 2016 г.” от РК на БАПЗГ; грамота за „Научен принос към сестринството” от ФОЗ на МУ-Варна.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящия конкурс за присъждане на академичното длъжност „доцент” участва като единствен кандидат гл. ас. Катя Генова Егурузе, доктор. Оценката на научната продукция и учебната дейност на кандидатката показва: съответствие с наукометричните критерии на МУ - Варна; приносен характер на представените научни трудове; резултати с научна и практическа стойност; публикуван монографичен труд, съавторство в учебници и учебни помагала и участие в научни проекти.

В съответствие с постановките на „Закона за развитие на академичния състав в Република България” и Правилника за развитие на Академичния състав на МУ- Варна, препоръчвам на членовете на Научното жури да присъдят на гл. ас. Катя Генова Егурузе, доктор **академичната длъжност „доцент”** в област на висше образование 7 „Здравеопазване и спорт” по професионално направление 7.4. „Обществено здраве” и научната специалност „Управление на здравните грижи” за нуждите на УС „Медицинска сестра” в Катедра „Здравни грижи” на Факултет „Обществено здравеопазване” към Медицински университет – Варна.

25.07.2018 г.
София

Изготвил становището:

Проф. д-р К. Чамов, дм

